

MESTNA KNJIŽNICA PIRAN
BIBLIOTECA CIVICA PIRANO

Piran 2007

Jurij Rustja

NOČNI ČUVAJ

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-1

RUSTJA, Jurij

Nočni čuvaj / Jurij Rustja. - Piran : Mestna knjižnica, 2007

ISBN 978-961-90416-3-5

233298432

VSEBINA

13	Izposojevalec
14	Jesen
15	Pobarvanka
16	Vrnitev
17	Puščava
18	Luč
19	Govorica morja
20	Valentinovo v Piranu
21	Prvi mrak v Mesečevem zalivu
22	Daljša pot
23	Mali pretepač
24	Hiper
25	Praznih rok
26	Nočni čuvaj
27	Kralj sveta
28	Lunin pozdrav
29	V zalivu
30	Srečanje
31	Izpolnjena želja
32	Razglednica iz Benetk
33	Največje razsvetljenje
34	Dar ekstaze
36	Večer na punti
37	Odmev
38	Drugačnosti
39	Odbiti kamen
40	Poraz
41	Samohranilka
42	Angel misli nate
43	Hladne roke
44	Jutri bo spet tu
45	Lepa si kot smrt
47	Odmaknjeno sočutje
87	Ko stopi angel na zemljo, <i>Marjan Tomšič</i>

*Bil sem povabljen na slavo tega sveta in tako je bilo moje življenje
blagoslovljeno. Moje oči so videli in moja ušesa so slišala ...*

Rabindranath Tagore

IZPOSOJEVALEC

Svetnik
je samo človek,
ki si je sposodil
Svetlobo.

JESEN

Jesen je prišla
otožna in tiha,
bolj hladno je
in burja jako že piha.

Nekje otrok joka,
za soncem se mu toži,
zdi se podoben
majceni roži,
ki čaka pomlad,
ko spušča se jesenski mrak.

POBARVANKA

Vsakokrat,
ko se zazreš v nebo,
ga pobarvaš
s svojimi mislimi.

VRNITEV

Po mnogih letih
je splezal na drevo v rojstnem kraju,
da bi se dotaknil svojega otroštva.

PUŠČAVA

Edvardu Kovaču

Roža,
ki je nihče ne občuduje.

Mati,
h kateri se ne dvigujejo otroške roke.

Zemlja,
ki je ne moči dež.

Morje,
ki ne zrcali neba.

Bog,
h kateremu nihče ne moli.

Vrata,
ki jih nihče ne odpre.

Brez Tebe
ne vem, kdo sem.

LUČ

V mrzli zimski noči
presunljivo mijavkanje
mačjega mladiča.
Nekdo sliši,
nekdo presliši.
Nekdo spi dalje,
nekdo ne more več spati.
Prižge luč.
V mrzli zimski noči se prižge luč.

GOVORICA MORJA

Na pomolu
ob razburkanem morju
mati z dojenčkom v naročju
počepne,
da bi njeno malo bitje
slišalo govorico morja.

VALENTINOVO V PIRANU

Zaljubljeni so pozabili
drug na drugega.
Na obali jih je ljubilo sonce.
V zraku je bila ljubeča pomlad.

PRVI MRAK V MESEČEVEM ZALIVU

V Mesečevem zalivu
prvi mrak
objame samotnega plavalca.
Teža dneva je za njim,
pred njim
prostost noči
in blaženost samopozabe.

DALJŠA POT

Pogosto
je na poti v Strunjan
šel skozi gozdiček,
majhno oazo,
in si tako skrajšal pot.

Nazaj grede,
bila je že noč,
je v tistem gozdičku
poslušal krike
prestrašenih ptic.

Z leti je postal boljši človek.
Zdaj hodi po daljši poti
in ko zaspi,
nikoli ne sanja
krikov prestrašenih ptic.

MALI PRETEPAČ

Deček
se je velikokrat stepel
s svojimi vrstniki.
In vedno
jih je premagal.
Opazil ga je trener boksa
in ga povabil v svojo šolo.
Deček je bil začuden,
ni razumel,
kaj neki mu bo šola boksa.
Zato nikoli ni prestopil njenega praga.
Pozneje
pa je vstopil v šolo melanholije,
ki ga je povsem prevzela.
Ni se več pretepal.
Začel je pisati pesmi.

HIPER

Potem ko sem v dveh urah
napisal triintrideset pesmi,
sem se obrnil na Boga
s prošnjo,
da mi nakloni malo počitka.

PRAZNIH ROK

Praznih rok
sem prišel na svet,
praznih rok
prejemam življenje.

Najlepše je
biti praznih rok,
obdan s Polnostjo.

NOČNI ČUVAJ

Vsako noč
v vsakem vremenu
vsaj dvakrat obhodim Piran.
Preverim, če je vse v redu.
Pogovorim se s čudaki in nespečneži.
Odganjam tatove in vlomilce.
Delovni ljudje in občani lahko mirno spijo.
Policaji lahko poslušajo radio.
Gasilci lahko igrajo pikado.
Jaz čuvam to mesto.

KRALJ SVETA

Na vrhu mogočne gore
sem visoko dvignil roke
in zavpil: Jaz sem kralj sveta!
A že naslednji trenutek
sem zagledal svojo senco
in se zavedel,
da sem le senca,
ena od nešteti senc
Kralja sveta.

LUNIN POZDRAV

Dan je bil prazen,
brezbarven,
jalov,
povsem izgubljen.
Toda preden sem legel,
sem odprl okno
in na nebu zagledal
polno luno
kot najlepšo žensko.
In dan je v hipu
postal drugačen.

V ZALIVU

Val sem,
ki se je dvignil,
da bi se zlomil
v tebi.

SREČANJE

Rahel dotik,
zaupen pogled,
sramežljiv nasmeh.

Ponoči me obišče v sanjah
in mi pove,
da nima nikogar,
ki bi jo ljubil.

IZPOLNJENA ŽELJA

Ti si
izvir življenja pred življenjem,
Ti si
fluid mojih misli,
Ti si
vsakodnevni čudež,
jaz sem,
ker si Ti tako hotel,
jaz sem
Tvoja izpolnjena želja,
jaz sem,
da se zavedam Tebe.

RAZGLEDNICA IZ BENETK

Med Benetkami in Piranom
je širno morjé,
med Piranom in Ljubljano
je veliko zemljé,
a kaj je med tabo in mano,
samo Bog ve.

NAJVEČJE RAZSVETLJENJE

Jacku Kerouacu

Pol leta je preživel
v samotnem gorovju.
Čisto sam.
Razsvetljenja ni bilo.
Utrujen od sončnih zahodov,
od samega sebe
se je vrnil v velemesto
in se potopil v množico.
Zaslutil je,
da je smrt največje razsvetljenje.

DAR EKSTAZE

Vse v nas bi moralo biti en sam radosten praznik, kadar se kakšna stvar, ki je nismo predvideli in je ne bomo razjasnili in ki bo sama po sebi spregovorila našemu srcu, dogodi.

R. Char

Razveselil sem se dolgega,
jasnega zvezdnega utrinka.
Prepričan, da je bil
namenjen samo meni.
To sem moral proslaviti.
Pri svetih skalah
sem zaplaval v toplem morju
in se nato gol ulegel na rdečo zemljo.
Posut s prstjo sem gledal nebo.
Ob zori pa, namesto budnice
nov, še lepši zvezdni utrinek.
Kdo sem jaz, da se me spominjaš?
Oblekel sem svoje cunje
in bosonog krenil na pot.
Prvi človek, ki sem ga srečal,
je bil pometač.
In ko sem ga ogovoril,
o, čudež, sem se zavedel, da jecljam.
Kdo sem jaz, da si mi dal dar jecljanja?
Tako sem bil vesel svoje jecljajoče govorice,
da sem ogovoril vsakogar,
ki mi je prišel naproti.
Tako sem proti večeru pripešačil v domači kraj.
Seveda, bil sem malo utrujen
in kaj bi me moglo bolj poživiti kot glasba.
In tedaj na trgu zaslišim flavto.
Ženska v sariju je pela v sanskrtu,

njen angelski glas mi je prebudil jedro duše.
Do zadnje podrobnosti sem doumel
sporočilo o trpljenju, radosti in upanju.
In bil sem edini odrasli človek,
ki si je upal plesati z otroki,
kot enak med enakimi.
Ko je bil koncert končan,
sem se pevki zahvalil po indijsko.
Nato mi je nekdo ponudil pivo,
s katerim sem se polil po glavi.
Kdo sem jaz, da si mi dal dar ekstaze?
Ljudje so menili, da sem pijan,
a če bi vedeli,
če bi le vedeli,
kako je,
ko si od neba pijan.

VEČER NA PUNTI

Poletni večer na Punt,
morje vzvalovano,
ribiška ladja na poti v pristan,
za njo jata lačnih galebov.

Na začetku ulice
mlada, plavolasa lepotica,
skoraj eterično bitje,
strastno poljublja bogataša.

V daljavi dotik zemlje in neba,
široka, razkošna je pot do pekla.

ODMEV

Lahko bi glasno in
ponosno izrekel,
da sem čisti Pirančan,
čisti Primorec,
čisti Slovenec,
čisti Evropejec,
čisti pripadnik bele rase.

A odmevalo bi le:
čisti bedak.

DRUGAČNOSTI

Kavafisu

Za skalnatim ovinkom,
kjer se začenja samotni zaliv,
prav tam,
kjer se nagi moški sončijo
in spogledujejo,
je obstal,
ko me je zagledal na »pravi« strani,
in si ni upal mimo,
prijatelj iz otroških let.

Vedel sem za njegovo drugačnost
in on je vedel za mojo,
drugačnost misli,
zaradi katere so me zaprli v ustanovo,
kar velja za sramoto,
in vendar ne vem,
zakaj si ni upal stopiti mimo.

Široko se smehljajoč bi mu rekel:
Nič ne more skruniti
najinega svetlega dotika
iz daljnih otroških let.

ODBITI KAMEN

Olena,
enaindvajsetletno temnolaso dekle,
sifilis, tuberkuloza, hepatitis, AIDS,
umrla prostitutka,
v medijih razstavljena kot radioaktivni odpadki,
nobenega usmiljenja, nobenega obžalovanja,
le sifilis, tuberkuloza, hepatitis, AIDS
v enem telesu,
ki ni več na razpolago.
Mislim nate,
ki si delala, kar so pričakovali od tebe,
mislim nate,
mislim nate
in na kamen,
vržen vate,
kamen, ki se je v zraku čudežno odbil
in se vrnil k metalcu.

PORAZ

Slači se,
slači se kot poraženka,
ne da bi dvignila pogled k meni,
in ko odloži črno perilo,
mi njene žalostne zelene oči
govorijo:
Tvoja sem,
prosim, opravi hitro.
Prodajalka telesa Lili.
V meni nobenega poželenja več.
Uležem se na trebuh
in ji rečem,
naj se uleže name,
to, da imam rad.
Začudi se, vendar mi ustreže.
Govori mi, govori mi karkoli, rečem.
Nato vstane in pove,
da bi me rada zadovoljila kot vse druge.
Zavem se, hotel sem preveč.
Spoznati njen svet,
vedeti, kaj sanja dvaindvajsetletno dekle,
začutiti njeno dušo.
Hočeš ali ne? vpraša.
Oblačim se,
oblačim se kot poraženec,
in preden odidem,
še zadnjič pogledam
njene žalostne zelene oči,
ki govorijo:
Žal mi je,
morda kdaj drugič,
v nekem drugem življenju.

SAMOHRANILKA

Vsak delovni dan
zgodaj zjutraj
mlada mamica
vodi sinka v vrtec.

Mali govori in čeblja,
a ona, obtežena s skrbmi,
ne sliši ničesar.

Vse, kar bi ji deček rad povedal,
je ena sama misel:
Mamica, ne bodi žalostna,
saj imava drug drugega.

ANGEL MISLI NATE

V mojem mestu je velik zvonik in na vrhu zvonika stoji angel povsem sam, kakor na straži.

Videl sem tvoje oči, bile so brez sijaja, slišal sem tvoj glas, razodel je ranjeno dušo.

Sama si, sredi ljudi.

Noč je padla na moje mesto, a jaz nisem mogel spati.

Premočna je bila prošnja v duši, moje telo je bilo brez kril.

Odšel sem po mračni ulici do zvonika in tam spodaj, v travi, stopil pred obličje angela in pokleknil:

Angel, dobri moj angel, sama je, med tujimi ljudmi, v hladnem mestu. Angel, dobri moj angel, njena duša umira. Angel, poleti, reši jo!

In glej, angel me je vzel k sebi, me posadil na svoje mesto in odletel. Ni minilo dolgo in bil je nazaj, njegov obraz je bil en sam smehljaj. Spustil me je na travo in zasedel svoje mesto na vrhu stolpa. Šel sem domov in spal in spal.

Ko sem te spet videl, so tvoje oči žarele, tvoj glas je blago zvenel.

Sam sem, sredi ljudi.

V mojem mestu je velik zvonik in na vrhu zvonika stoji angel, povsem sam, kakor na straži.

HLADNE ROKE

*Za obličjem je roka
najbolj poduhovljeni del telesa.*

R. Guardini

Rekla si, da so moje roke lepe, toda hladne, da imaš rada lepoto in da sovražiš mraz. Rekla si, da bi mogla živeti brez lepote, a brez topline ne, in da vse težje hodiš z mano in prenašaš mojo hladno roko v svoji.

Odgovoril sem ti, da so moje roke res hladne, a da mi je toplo pri srcu, ko sem ob tebi. Rekel sem ti, da bi lahko živel brez vsega, samo da bi moje oči zrle tvojo lepoto.

Smejala si se.

Odšel sem domov.

Dolgo sem premišljeval in se naposled odločil. Dal sem si odsekati desno roko.

Ko sem te obiskal, si se smejala. Norec, si rekla. Prijela si mojo levo roko in zmrazilo te je, bilo mi je hudo. Odšel sem in si dal odsekati še levico.

Ko sem te spet obiskal, si bila presunjena.

»Norec, zakaj si žrtvoval svoje roke zame?«

Prisrčno si me objela in mi dolgo vprašujoče zrla v oči.

Naslednjega dne sem se že dopoldne napotil k tebi. Pred tvojo hišo je bilo veliko ljudi. Nisem vedel, kaj se dogaja. Nenadoma sem zagledal moža v črnem, kako nosita tvoje negibno, kakor led trdo telo.

»Umrla je, ponoči, med spanjem, zmrznila je!«

Opotekel sem se, zavest, da sem te umoril, me je prešinila kot strela, moja krivda je bila strahotna in nebo je klicalo po kazni.

Začutil sem, da moje oči ne smejo več gledati sveta, pokoril sem se in izvršil odločitev.

Zdaj živim slep in brez rok, nihče ne ve, da sem morilec.

JUTRI BO SPET TU

Čakal sem te na beneškem mostičku v štanjelskem vrtu. Ni in ni te bilo. Sonce je vedno bolj zahajalo. Nenadoma se spomnim tiste stare hiše. Ves iz sebe stečem tja, iz notranjosti slišim glasbo klavirja, trkam, bijem po vratih. Vrata se odpro, sivi starec me prijazno, sočutno gleda in tiho reče: »Anja ne živi več tukaj.«

»Ni res, lažete! Kdo pa igra na klavir?«

»Anja je igrala nanj, ko je še živela tu, pa ji je bilo pusto med nami, odšla je.«

Sovražno sem ga ošinil s pogledom, mu obrnil hrbet. Obupan, razočaran, solznih oči stopim naprej. Ustavim se pri cerkvi in gledam dol: cesta, hiše, železniška postaja, kras. Sonce tone za gričem, vidi se le še zadnji krajec.

»Ne bodite žalostni, ker je zašlo, dobro je, saj ne zna drugega kot sijati. Jutri bo spet tu!«

Sivi starec je neopazno kot duh stal poleg mene.

»Spet tu?«

»Da, da, zagotovo, toda pojdite zdaj, pozno je, da ujamate vlak!«

In sem šel. In ko sem se naslednje jutro zbudil, je bilo sonce že na nebu. Starec je držal besedo in bil sem mu neizmerno hvaležen. Premišljeval sem, kaj bi mu dal, kaj naredil zanj, toda bolj ko sem premišljeval, bolj mi je bilo jasno, da starec ne potrebuje ničesar.

LEPA SI KOT SMRT

*O, Vi ne veste, kako slabotne so premise,
na katerih gradim svoje življenje, kako
je smrti blizu vse moje razmišljanje. In vendar
živim, mogoče radi enega toplega žarka sonca.*

Srečko Kosovel

Majskega večera, ko smo bila dekleta od mladosti pijane, se je pojavil pred mano, me ljubeznivo pogledal v oči in tiho, slovesno rekel: Lepa si kot smrt. O, kakšna šala, kakšna grda šala, primerjati mojo lepoto s smrtjo. Bila sem užaljena in hitro sem krenila dalje, proč od njega, ki se je tako kruto pošalil z mano. In ne morem pozabiti njegovega pogleda, preden je to rekel, tako blago, ljubeče me je pogledal in njegove nepričakovane besede so me prizadele.

Kdo si, čudni neznanec, da dekletu, pred katerim je še vse življenje, govoriš o smrti, dekletu, ki hrepeni po dotikih življenja.

Nekaj mesecev pozneje, novembra, sem brala o njem, nerazumljenem pesniku, prepoznala sem ga na fotografiji poleg besedila, imela sem občutek, kot da bi želel ostati skrit, neopazen, nepoznan.

Pisalo je, da se bolj kot z ljudmi razume z drevesi, kamni, živalmi in vodami, da ga znamenja na nebu prevzamejo bolj kot blišč hrupnega sveta, da si ne želi srečnega življenja, ampak le srečno smrt, da se počuti samega kot Bog pred stvarjenjem sveta, da verjame, da se bo ljubezen, ki je v njem, vrnila v Ljubezen, ki je v veselju.

Prevzelo me je iskreno sočutje do tega človeka in glej, ponoči me je obiskal v sanjah. Med mnogimi dekletimi na Velikem trgu je znova izbral prav mene in mi zaljubljeno, slovesno rekel:

Lepa si kot smrt.

Presenečena in ponosna, da sem njegova izvoljenka, sem kot začarana obstala pred njim in si v mislih sladko ponavljala: Lepa sem kot smrt.

ODMAKNJENO SOČUTJE

mavrica
diham, globoko diham,
dokler ne izdihne

čuden človek
zvečer se gre sončit
pod zvezde

avgustovska noč
na ljubljanskem barju
duh Minattija

zvezdno nebo
kdo je avtor,
ki ima toliko občudovalce

vsaka resnična ljubezen
zamaknjen pogled
v Božje zrcalo

njeno pismo
prebrano zvečer
zvezde so pijane

nad zapuščeno šolo
drevored cipres
med cipresami rastoči mesec

na opustelo plažo
prihaja klicat njeno ime
daleč so luči severa

na obali Krete
samota ima isti okus
kot doma

zahajajoče sonce
je odelo v škrlat oblake
kratkotrajna je bila slava

beneški Lido
upokojeni čuvaj plaže
je le še čuvaj svojih spominov

pozna jesen
z močno burjo
ovdovele so klopi v parku

večer no nebo
let samotne ptice
pod svetlobo prvih zvezd

zapuščene soline
vedno znova
razkošno brezdelje ptic

zrenje v nebo
najstarejša molitev
vseh ljudstev sveta

potemnela sta
morje in nebo
v skalah umira galeb

znova zaljubljen
moj stari kasetofon oddaja
nenavadno čist zvok

osamljenost
vso noč, do jutra
radio igra

žive zastave
dolgo laso dekle
plapola v vetru

lahkotno jadranje galebov
visoko v zraku
pred nevihto

bosonogi otroci
gazijo po toplih kravjakih
otročstvo je le začasna prostost

nekoč je bilo življenje
na razritem griču
osamela travna bilka

pogled na zasnežene gore
v mrzlem pomladnem jutru
skodelico čaja, prosim

kakšno razkošje
ob svitu povsem sam
na beneškem trgu sv. Marka

vrtna kopalnica
v ogledalu moj obraz
in bežeči oblaki

ciprese pred pokopališčem
še vedno sem, sem
na tej strani

zbledelo ime
na pozabljenem nagrobniku
ostanki dogorelih sveč

na marmorni grobnici
sonce in speča mačka
oddaljeni udarci lopate

večer v travi
drevo je dobilo oči
od neba

sneg kopni
kopnijo tudi
njene stopinje

majski dež
na peščeni plaži
izbrisano srce

moj odsev
na nagrobniku neznanca
brezbarvni prah

Mesečev zaliv
odet v meglice
moj molk čaka name

kapelica brez svete podobe
drobne ptice
postaja

angel na vrhu zvonika
odmaknjeno sočutje
non stop

opolnoči na obali
še dva samotneža
v temi sončna ura

pesnikov sprehod
namesto metafore
dežne kaplje

rjuhe v vetru
sonce v zatonu
deček še ne gre domov

hladen veter z morja
le kje se grejejo
galebi

tridnevno deževje
konec avgusta
poletje je odplaknjeno

mesto malih slapov
piranske ulice
v močnem nalicu

odpadlo listje
v vrtnem umivalniku
grobnica za skarabeja

otroci z vseh vetrov
v Piranu
morje prevaja njihove govornice

konec sezone na obali
sladoled
na razprodaji

prva septembrska plima
naplavljeni ležalnik
poletje v ruševinah

nočni izpad elektrike
prav vsaka ulica
ima svoje zvezde

konec poletja
na avtobusni postaji si fant in dekle
izmenjujeta naslove

moj mali sendvič
dovolj velik,
da ga podelim s ptički

trinajstletnica
medvedek zamiži
ko oblači prve tangice

otročstvo je končano
deklica zaznava poglede moških
na svojih prsih

božični večer
na praznem avtobusu
sprevodnik pleše in poje

vse bolj hladno
materino srce
sončnice v jeseni

pijani mož onemogel leži
prazna steklenica na morski gladini
se maje namesto njega

dom upokojencev
starka pestuje svoje življenje
album s fotografijami

majhna Titova slika
in večja ikona Bogorodice
soba starega komunista

vatikanska cerkev
med stotinami sprehajalcev
nekdo moli

vojakove bose noge
pripovedujejo zgodbo
o miru

sonce v luži
pregaženo
od kolone tankov

darilo ameriške vojske
na tisoče koščkov
sestreljene mavrice

pregnani vaščani
zapustijo polne vinograde
grozdne jagode, solze, solze

zasebna zemlja
od bodeče žice
ranjena luna

na omarici prostitutke Nataše
darila rednih strank
knjige o duhovnosti

Vincentovi avtoportreti
ko si drzneš biti kronist
lastnega trpljenja

tiho valovanje morja
ob nemih korakih
izobčenca

zbirka Živi pesniki
čas beži
zbirka nekdanj živih pesnikov

Kette, Murn, Kosovel
zgodaj umrli pesniki
me postarajo

pesniški maraton
kako naj ubesedim
minuto molka

plešasto glavo pianista
povsem prekrije
Chopin

dedova razpadajoča hiša
na mestu stranišča
divje vrtnice

ženska v Jezusovih očeh
vidna duša,
prezrto telo

otročki bazen na prostem
zima mu je vzela
vodo in otroke

že teden dni prazna
pasja hišica
polna dečkovih misli

portoroška noč
postarani playboy
naroča tretji viski

nedostojno oblečenim
vstop v cerkev prepovedan
otrok potopljen v dojko

s cvetnim prahom v kapuci
se Vremščica vtihotapi
v moj dom

KO STOPI ANGEL NA ZEMLJO

Adam in Eva sta bila gola, pa se svoje golote nista sramovala. Sploh nista vedela, da sta brez oblačil. Saj tudi živali niso imele ničesar na sebi; ničesar, kar bi se dalo natakniti (obleči) in nato odložiti, sleči. V tej svoji nágosti sta bila kar se da preprosta in iskrena, ker jima ni bilo treba ničesar skrivati, se ničesar sramovati. Na to preprostost in spontanost me spominjajo pesmi Jurija Rustje. Kakor se otroci igrajo s koščki stekla ali z raznobarnimi kamenčki, tako se pesnik poigrava z besedami, verzi, domislicami.

No, tole z domislicami oziroma uvidi pa nekoliko že ni več samo igra, ampak je to tista otrokova iskrenost, ki je v neki pravljici spontano izpovedala od vseh prezrto resnico: »Cesar je gol! Ali ne vidite, da nima židanih hlač in ne židane srajce, tudi zlatih šolnčkov ne! Gol je, gol!« Torej je preprostost teh pesmi tudi sinonim za otroško čudenje in predvsem za iskrenost. Ker pa Jurij Rustja ni več otrok, ampak pesnik in človek, ki je šel skozi hude čase in preizkušnje, ki je nekajkrat obiskal tudi »šolo«, kjer se tuzemstvo dotika onostranstva, kjer ta dimenzija prehaja v mnoge druge dimenzije, se mu je razvil izjemen čut za razkrivanje (in mehko, uvidevno razgaljanje) človekove dvoličnosti. Sprenevedanju kar tako, mimogrede in kot za šalo postavi ogledalo, v katerem se hipoma razkrije to, česar nočemo vedeti. Bistvo se sooči s človekovo bedo, zvito sprenevedanje z nenadnim razkritjem tega, kar se skuša zatajiti.

Toda Jurij Rustja je kakor otrok; ko razgali cesarja, tega ne naredi iz hudobije ali celo samoljublja oziroma povzdigovanja svoje čistosti nad umazanijo drugih. Za razgaljeno resnico

ni privoščljivosti, saj sebe ne izvzame; tudi on je le eden od slehernikov! Človeka ne želi ponižati in mu ne škoditi. Otroško nedolžno pač pove, da je krivičnik usmiljenja vreden in da je vsak človek po svojem bistvu dober. In če je res dober, potem ni krivičen ali hudoben po svoji volji, temveč zato, ker se ne more upreti iluziji svojega »večnega« življenja. Ko bi se zavedel, da traja njegovo življenje le milijardinko nekega časa (ki ga pa sploh ni!), se ne bi tako zajedal v »imeti in biti«.

Jurija Rustjo odlikuje izjemen čut za drobne stvari; za tiste, ki so v svoji majhnosti in navidezni nepomembnosti - velike. Modrost zre v globine ljubezni in človekove neumnosti in ne pozna ne jeze in ne sovraštva. Njegova dobrota je mila kot jutro in topla kot očetova dlan. Vse razume, vse sprejme, vse opraviči. V pesmih so uvidi v bistvo življenja: smo le odsev mogočnosti, nam nedoumljive moči ter inteligence (modrosti). Smo le senca nedoumljive veličine; in senca je pač le senca!

Lepota in moč anime, večno hrepenenje po ženski, po varnosti in zaščiti. Izjemna senzibilnost za nesrečne, ponižane in žalostne duše. Neskončna skromnost ob slutnji, ob dotiku z Nedoumljivim in Neizrekljivim; z inteligenco, ki je v primerjavi z našo kakor največji planet proti zrcu peska na obali.

Jurij Rustja čuti nebesa enako kot pekel. Dobrotna duša, velika kot sonce podnevi in kot polna luna ponoči. Vselej le ljubezen, razumevanje, sočutje. Objem. Zanj ne obstajajo stigmatizirane prostitutka in drugi od usode zaznamovani ljudje. V njem biva razumevanje njihovih velikih in malih kalvarij. Je raziskovalec ledenih gora v oceanih; tistega dela gore, ki je globoko pod vodo, v polmraku, v temi ...

Mrtev galeb; za njim žalujeta nebo in morje. Drobcena bilka na razritem hribu; edino bitje, ki je preživelo holokavst

buldožerjev in besnih diesel bogomolk. Ko v mestu zmanjka elektrike, meščani odkrijejo zvezde, ozvezdja ... In za konec: Tiho valovanje morja / ob nemih korakih / izobčenca.

Pesmi Jurija Rustje so čiste kot kristal. Žarčijo modrost, sočutje, ljubezen, resnico. Nekaj gandhijevskega je v njih. Pravzaprav de mellovskega. Izkušnja z one strani bivanja, torej s tiste, kjer človekovo dušo Svetloba, ki ne pušča senc, brez graje in obsojanja sooči z zablodami in stranpotmi iz časov, ko je duša še bivala v pogoltnem, večno lačnem telesu.

Tako čudežno preprosta je ta poezija, da te kar boli, ko se te dotika od znotraj.

Marjan Tomšič

Jurij Rustja, Nočni čuvaj
Uredila in jezikovno pregledala Karmen Kodarin
Oblikovala Irena Kresevič
Izdala in založila Mestna knjižnica Piran
Zanjo Oriana Košuta Krmac, direktorica
Piran 2007
Tisk Medium Žirovnica
Naklada 300 izvodov

Pesniška zbirka je izšla z denarno podporo Občine Piran.

